

Տ. ԽՈՐԵՆ ԱՎԱԳ ՔԱՅԱՆԱ ԿԻՐԱԿՈՍՅԱՆԻ ՔԱՐՈՉԸ՝
ԽՈՍՎԱԾ Ս. ԳԱՅԱՆԵ ՎԱՆՔՈՒՄ ՍԱՏՈՒՅՎԱԾ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ

(7 մայիսի 2023 թ.)

Յանուն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. ամէն:

Նինանց շրջանի չորրորդ կիրակին Հայոց Եկեղեցին նշում է Սուրբ Խաչի երեւման տոնը: Այս տոնի ակունքները հասնում են մինչեւ վաղ շրջանի Եկեղեցին: Սուրբ ավանդութիւնը պատմում է, որ ցերեկվա ժամին Երուսաղեմի երկնքում «բոցանիշ փայլմամբ» փայլատակեց խաչի լուսեղեն նշանը: Երուսաղեմի երկնակամարում խաչը տարածվում էր Քրիստոսի խաչելութեան վայրից՝ Գողգոթա լեռից մինչեւ Զիթենյաց լեռ, որտեղ Տէրը երկինք համբարձվեց: Երեւակայեցեք իրողութիւնը, որ Տիրոջ Խաչն իր արձակած լույսով ծածկեց արեգակը: Երկնային այս նշանի երեւումը պատճառ դարձավ բազմաթիվ անձանց դարձի, հավատքի նորոգութեան եւ ավետեց Քրիստոսի Եկեղեցու հետագա հաղթութիւնները: Այս հրաշքի ականատես՝ Երուսաղեմի Կյուրեղ պատրիարքը հաստատեց Երեւման Սուրբ Խաչի տոնը, որը դարեր շարունակ տոնախմբվում է ավանդական Եկեղեցիների կողմից:

Խաչի տոները մեզ համար առիթ են մտորելու քրիստոնեական մեծագույն խորհրդանիշ խաչի մասին եւ անդրադառնալու նրա խորհրդին: Ավետարանում խաչի վերաբերյալ մի քանի հիշատակութիւններ կան, որոնցից այսօր առանձնացրել եմ մեկը: Քրիստոս, դիմելով Իր հետեւորդներին, ասում է. «Եթե մեկը կամենում է հետեւել ինձ, թող ուրանա իր անձը, վերցնի իր խաչը եւ գա իմ հետեւից. որովհետեւ ով կամենա իր անձը փրկել, այն կկորցնի. եւ ով ինձ համար իր անձը կորցնի, կգտնի այն: Ինչ օգուտ կունենա մարդ, եթե այս ամբողջ աշխարհը շահի, բայց իր անձը կործանի» (Մատթ. ԺԶ. 24—26):

Այս միտքը գուցե մի քիչ տարօրինակ հնչեր այն ժամանակվա մարդկանց ականջներին: Խաչը, ինչպես գիտեք, հայտնի էր որպես մահվան գործիք: Խաչը իրենց ուսերին կրում էին այն մարդիկ, ովքեր գնում էին խաչվելու, քանի որ վերջնական որոշումով դատապարտված էին մահվան: Ինչ կապ կարող էր ունենալ սոսկալի մահվան այդ խորհրդանիշը փրկվելու հետ, արդյո՞ք դրանք համադրելի են: Միթե Քրիստոս տառապանք էր բերելու մարդկանց, մահ ու վիշտ:

Ինչպես է հնչում այս նախադասությունը մեր՝ ժամանակակիցներիս ականջներին: Իհարկե, մի կողմից հաճելի է գաղափարը՝ քայլելու Քրիստոսի հետեւից: Այն պատվաբեր է, ենթադրաբար՝ օրհնություններով լի, հոգեկան անդորրով ու խաղաղությամբ: Մյուս կողմից՝ չէ՞ որ խաչն այս իմաստով նշանակում է դժվարություններ, տառապանք, փորձություններ ու մտահոգություններ, իսկ մարդկային բնական ու հարազատ զգացումն է դրանցից զերծ մնալը: Եւ որքան մեծ է խաչի ծանրությունը դեռ նետելու գալթակղությունը: Այս զգացումը նույնիսկ ենթագիտակցության մակարդակում ամրապնդված է յուրաքանչյուր մարդու հոգու եւ մտքի մեջ: Տիրոջ աշակերտները եւս դժվարություն ունեին նման միտք հասկանալու եւ ըմբռնելու, ինչը երեւում է նաեւ ավետարանական այս հատվածի նախաբանում, երբ Քրիստոս խոսում էր Իր՝ Երուսաղեմ մուտքի, քահանայապետերի ու դպիրների կողմից չարչարանքների ենթարկվելու, սպանվելու եւ հարություն առնելու մասին, իսկ Պետրոսը հակառակվեց Քրիստոսին՝ ասելով. «Քավ լիցի, Տէր, Քեզ այդպիսի բան չի պատահի»: Այսինքն՝ Պետրոսը միամտորեն կարծում էր, որ հնարավոր է զերծ մնալ այն խաչից, որ Քրիստոս պիտի կրեր՝ հանուն մարդկության փրկության: Գուցե Երուսաղեմ չգնալով, գուցե քահանայապետերի ու դպիրների հետ պայմանավորվելով, գուցե ուրիշ մի ճանապարհով չեն իրականանա Քրիստոսի տխուր կանխագուշակումները: Ի պատասխան՝ նա լսեց Տիրոջից. «Ետեւս անցիր սատանա, որովհետեւ դու գալթակղություն ես ինձ համար»:

Հարության այս օրերին մտորենք կյանքի խաչի, յուրաքանչյուրիս բաժին հասած խաչի մասին: Այսօր աշխարհում որքան տարածված է գալթակղությունը՝ սեփական խաչը լքել կամ ուրիշների ուսերին նրա ծանրությունը գցելը: Խաչից փախչելը դրսևորվում է թմրամոլությամբ ու ինքնասպանություններով, ընտանիքի, ծնողների ու զավակների հանդեպ պարտականությունների ուրացումով, երկրի ու ժողովրդի հան-

դեպ անտարբերությամբ, սեփական՝ գիտակցված եւ անգիտությամբ գործած մեղքերի համար արդարացում ու պատճառ հորինելու կենսա-
ձեւով, անաշխատ եկամուտ ունենալու մոլուցքով եւ այլն: Օրինակները
բազում են եւ բազմաձեւ: Սա իրողությունն է, որն արդի աշխարհում, ցա-
վոք, համարվում է օրինաչափություն, հմտություն, ճարպկություն: Այ-
սօր որքան աղոթքներ են հնչում կեղծ տաճարներում եւ մոմեր վառվում
մարդաստեղծ կուռքերի առջեւ, գովաբանական երգեր ձոնվում ազահու-
թյան ու որկրամոլության, անառակության, նախանձի ու չարամտության
մեղքերին:

Բայց ի՞նչ է այս ամենի նպատակը: Անձնական երջանկությունը, ան-
հոգությունը, բարեկեցությունը: Հազիվ թե դրանք իրականանալի նպա-
տակներ են այս ճանապարհով: Ո՛չ, եթե անձի կյանքը ինքնախաբեու-
թյուն կամ կեղծիք չէ, եթե նրա հոգում անտարբերությունն ու անաստ-
վածությունը չեն բազմած: Արդյո՞ք հնարավոր է անհոգ ու անդորր ապրել
մի աշխարհում, որի մասն են կազմում տառապանքն ու չարչարանքը,
որը բեռնված է մեղքերով ու դրանց հետեւանքներով, եւ որոնք, ուշ թե
շուտ, բախելու են յուրաքանչյուրի դուռը: Այստեղ, ավելի շուտ, Փրկչի
այն խոսքերն են իրականություն դառնում, որ ամբողջ աշխարհը կշա-
հես, բայց անձդ կկործանես:

Մինչդեռ Քրիստոս կանչում է՝ ուրանալու սեփական անձը, վերցնե-
լու խաչը եւ քայլելու Իր հետեւից: Եկեք ինձ մոտ, բոլոր հոգնածներ եւ
բեռնավորվածներ, եւ ես հանգիստ կտամ ձեզ, ասում է Փրկիչը (Մատթ.
ԺԱ. 28): Մեր կյանքի հոգնություններն ու փորձությունները կհաղթա-
հարվեն դյուրութեամբ, մեր մտքերը կխաղաղվեն, եւ մեր սեփական խա-
չը կթեթեւանա, եթե մենք իրապես կարողանանք մեր աղոթքները միայն
Տիրոջ առջեւ կարդալ, եթե կարողանանք Նրա հետեւից գնալ եւ Փրկչին
ճանապարհորդակից դարձնել մեր կյանքի ողջ ընթացքում:

Խաչի տոնական այս օրը վերարժեւորենք խաչի խորհուրդը մեր
կյանքում: Զգացական պատկեր է Ավետարանում այն դրվագը, երբ
տանջված ու ձաղկված Քրիստոս ուսերի վրա Իր խաչափայտը դժվարու-
թյամբ տանում է դեպի Գողգոթա: Նա չսուսափեց Իր խաչից եւ չընկրկեց
ո՛չ հրեաների առջեւ ժողովարաններում ու քաղաքներում, ո՛չ Պիղատոսի
առջեւ՝ դատավարության ժամանակ, ո՛չ զինվորների առջեւ, որ փշե
պսակ դրեցին Փրկչի գլխին, ծաղրեցին, տանջեցին ու խաչը հանեցին
Նրան: Նա համբերատար կրեց Իր բաժին խաչը, որպեսզի մենք, Իրեն

ճանաչելով, մեզ էլ ճանաչենք ճշմարտապես եւ հույս ունենանք փրկության: Այս նույն Փրկիչն է կոչում քեզ, հավատացյալ՝ քրիստոնյա, քո խաչով՝ քո բոլոր դժվարություններով ու փորձություններով հաստատակամորեն քայլելու Իր հետեւից:

Երուսաղեմի երկնքում Դ. դարում հայտնված խաչն այսօր էլ շարունակում է փայլել ու փայլատակել մեր եկեղեցիների խորաններին ու գմբեթներին, շարունակում է լուսավորել հայոց երկիրը եւ ջերմացնել սիրով ու անսասան հավատքով լի սրտերը: Բացեք հոգիներդ, խոնարհվեք Տիրոջ եւ ձեր խաչի առջեւ, ապաշխարեցեք, որպեսզի ճանաչեք ճշմարտությունը: Խաչի ճշմարտությունը՝ հաղթանակող ու ազատող:

Խաչի այս նվիրական տոնին աղոթենք ու հայցենք, որ Տերն ամենակալ պատվական սուրբ խաչի հովանու ներքո խաղաղության մեջ պահպանի մեր նվիրական հայրենիքը եւ բարեպաշտ մեր ժողովրդին պարգևի համերաշխության ու միասնության ոգի, անսպառ հույս, հավատ ու սեր, բարին գործելու կամք:

Շնորհք, սէր եւ ողորմութիւն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի եղիցին ընդ ձեզ եւ ընդ ամենեսեան. ամէն:

